

Undervisningsbeskrivelse

Termin	Juni 2025
Institution	Herning HF & VUC
Uddannelse	Toårig HF
Fag og niveau	Dansk A
Lærer	KSP - Kristian Sandholm Poulsen
Hold	2.o (23o da)

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb i faget

Forløb 1	1. semester: Litterære genrer (intro)
Forløb 2	1. semester: Syndefaldsmotivet (tematisk forløb)
Forløb 3	2. semester: Innovation og kommunikation (med Herning Blue Fox)
Forløb 4	2. semester: DOX (forløb om filmiske virkemidler og dokumentar)
Forløb 5	2. semester: Klimalitteratur (tematisk forløb, AI-forsøg)
Forløb 6	3. semester: Selvfremstilling (tematisk forløb)
Forløb 7	3. semester: Caspar Eric (lyrik og værklæsning)
Forløb 8	3. semester: Talehandlinger (sprogligt forløb)
Forløb 9	3. semester: Betonhjerter (roman - værklæsning)
Forløb 10	4. semester: Litteraturhistorie (oplysningstid, romantik, DMG, modernisme)
Forløb 11	4. semester: Retorik (sprogligt forløb i retorik og argumentation)

Forløb 1	Litterære genrer (intro), 1. semester Omfang: 8 moduler; normalsider: Ca. 60,2
Indhold og fokus	Intro til danskfaget, herunder <i>epik</i> (fortællinger, fx roman og novelle), <i>lyrik</i> (poesi/digte) og <i>dramatik</i> (her betragtet som alt, der første starter som manuskript). Der blev læst korte uddrag af en række tekster fra forskellige genrer og de fiktive genrer blev også set i lyset af forskellen til sagprosa/fakta. Centrale begreber: • Genre - en type af tekster, der har noget til fælles • Genrekoder - de typiske træk, en læser genkender en genre på • Genreforventning - læserens forhåndskendskab til en genre styrer hvordan vi læser og fortolker (forfattere leger nogle gange med dette ved at blande genrer) • Hybridformer - en blanding af genrer • Fiktion - noget opdigtet (kaldes også skønlitteratur) • Fakta - noget der skal være virkeligt (kaldes også sagprosa), fx lærebøger fra systime eller avisartikler • Epik - (den fiktive hovedgenre) fortællinger, fx roman og novelle • Romaner - lange tekster med mange personer, forgår over lang tid, en flerstrengt handling • Noveller - korte tekster, foregår over kort tid, få personer, enstrengt handling • Lyrik - (den lyriske hovedgenre), digte, poesi, sange - bruger oftere billedsprog og brud på normal grammatik og lignende • Dramatik - (den dramatiske hovedgenre), alt som først skrives som manuskript (teaterforestillinger, film, tv-serier og lignende) • Berettermodellen - viser hvordan spændingen stiger og falder i løbet af en klassisk dramatisk tekst (fx en film): Anslag, point of no return (helten må gennemføre sit projekt, kan ikke vende om), klimaks (konflikten bliver løst), udtoning.
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. Genreforventninger og læseformål: Katrine Marie Guldager: "Roser" fra <i>Styrt</i>, forlaget Gyldendal 2001, s. 15 (lyrik) <i>Gyldendals Leksikon P-Å</i>, s. 149, Gyldendal 2002 (fakta) Novellen "Læreplads": Kim Fupz Aakesen (trykt i Anne Mørch-Hansen (red.): <i>Men far - historier om børn og Fædre</i>. Høst, 1999. s. 83-89.): https://skriveoevelsertildansk.ibog.gyldendal.dk/?id=160 (også som pdf på siden "Øvrigt materiale"). Livet i badeværelset: Diget "LIVET I BADEVÆRELSET" af Klaus Rifbjerg, fra digtsamlingen <i>Konfrontation</i>, 1963 (også som pdf på siden "Øvrigt materiale").

	Kompendium: PDF: "Litterære genre" med information om epik, lyrik og dramatik. Tekster i pdf'en: • s. 7: Eksempel 2: digtet "Elskede discodronning" af Michael Strunge fra <i>Skrigerne</i>, Borgen, 1989. s. 33-34. • s. 7: Eksempel 3: Digtet "Angst" af Emil Aarestrup fra 1883 • s. 8-9: Eksempel 4: af manuskriptet til skuespillet <i>Et dukkehjem</i>, af Henrik Ibsen (1879) Kompendiet har uddrag fra: "Litterære genrer", kap. 3.6 i Larsen, Ole Schultz: Håndbog til DANSK, Systime. Hentet fra iBog, besøgt 15.10.17: https://hbdansk.systime.dk/index.php?id=172 samt Johannes Fibigers "Litteraturens Huse" også fra Systime – Berettermodellen er taget fra http://opslagsvaerker.gyldendal.dk/en/OpslagsvaerkerVirtuelle/DanskLex/analyse/berettermodellen.aspx Supplerende sider: Kortfilm: "Bobby": Instruktør Julie Bille; manuskript: Andreas Garfield; producent: New Danish Screen/Nimbus Film. Sendt på DR-K (25. maj 2010), besøgt efteråret 2023: https://mitcfu.dk/MaterialeInfo/?faust=TV0000015427 (anmod læreren om adgang)
Faglige mål	Træne faglig læsning og genrebevidsthed. Eleven kan redegøre for primært litterære genrer.
Arbejdsformer	Eleverne træner læsning og dialog. Desuden diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 2	Syndefaldsmotivet (tematisk forløb), 1. semester Omfang: 22 moduler; normalsider: 175,0
Indhold og fokus	Forløbet handlede om at træne tekstanalyse samt give et tematisk kendskab til overgange fra barn til voksen i litteraturhistorien. Temaet gentages under litteraturhistorie (omkring Hereticamodernisme). Centrale begreber: • Syndefaldsmotivet: Fald/forbrydelse + bodsgang/genoprettelse --> Ny viden. Ses hos Adam og Eva, overgangen fra barn til voksen. • Motiv og tema (motiv er tekstens konkrete plan, men tema er dens egentlige budskab/overordnede emne) • Fortællertyper (fx tredjepersonsfortæller, upålidelig jeg-fortæller, personbunden fortæller) • Synsvinkler (fx indre og ydre synsvinkel og alvidende synsvinkel) • Medsyn (det sker i nutid) og bagudsyn (handlingen er sket, fortælles i datid) • Ydre og indre personkarakteristik (nogle gange skal man fortolke sig frem til den indre) • Flade og runde personer (flade er figurer, som fx i et eventyr, mens runde er mere realistiske med fx indre syn) • Miljøkarakteristik (hvor/hvornår foregår det og hvad siger miljøet om personerne) • Intertekstualitet (tekster låner af hinanden og referer tilbage til tidligere tiders tekster og temaer) • Eventyrteori: Folkeeventyr (fra middelalderen), kunsteventyr (såkaldt "kunstige" eventyr fra romantikken, fx H.C Andersen, og hvor man kender kunstneren bag, efterligner folkeeventyrene) • Eventyrtræk: Aktanter/flade personer. Udfylder bestemte roller (se aktantmodellen). Helten vil opnå et objekt og forhindres af en modstander, men hjælpes af en hjælper. • Kontraktmodellen: Helten begår en fejl og må genoprette/gøre det godt igen (minder om syndefaldsmotivet) • Hjemme-ude-hjem: en simpel tredeling, et klassisk eventyrtræk. • Novelletræk: Klassisk (fx langsom indledning, en tydelig omvæltende begivenhed, ofte en form, der minder om hjemme-ude-hjem) og moderne (fx in medias res, små hverdagssituationer, ingen tydelig begivenhed, ikke en klassisk tredeling). • Fremstillingsformer: Beretning (panoramisk og scenisk), dialog og beskrivelse samt telling vs. showing Arbejdet med: • Analyse (bruge fagbegreber til at beskrive teksten) • Fortolkning: Koble tekstens konkrete niveau til tekstens abstrakte/symbolske niveau • Perspektivering (sætte tekster ind i en større sammenhæng).

Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. Kompendium til syndefaldsmotivet: Indhold fra: - Tekst 1 (s. 4): Ludvig Holberg: uddrag af skuespillet Jeppe på bjerget, 1722: - Tekst 2 (s. 4): Herman Bang: "Gennem Rosenborg Have", 1899 - Tekst 3 (s. 5): Karen Blixen: "Det ubeskrevne blad", fra Sidste fortællinger, 1957 - (s. 7-8) Første Mosebog, Det gamle testamente: "Syndefaldet" - (s. 10) Fibiger, Johs. m.fl.: "Fortælle teknik" i <i>Litteraturens veje</i>, systime iBog, besøgt sept. 2023: https://litteraturensveje.systime.dk/?id=815 - (s. 14): "Syndefaldet i reklamer" (fra <i>Perspektiver i dansk</i>): Reklame for Kelloggs <i>All-brand</i>, DNKY-parfume og apple-logo. - (s. 20-21) "Adam og Evas dagbog", Mark Twain, (uddrag i oversættelse), 1931 og "Evas dagbog", Mark Twain, (uddrag i oversættelse), 1905 - (s. 22): Helle Helle: "Sit eget system" fra novellesamlingen <i>Biler og dyr</i> (Rosinante 2000), tryk fra <i>Perspektiver i dansk</i>, iBog, systime.dk (2021): https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?id=c1036 - (s. 24): "Lindormen" - (s. 25-28) Anders Bodelsen, novellen "Drivhuset", 1965 - <i>Perspektiver i dansk</i> af Mads Rangvid og Mimi Sørensen, kapitel 3, s. 62-85, Dansk lærerforeningens Forlag, 2018 (alle øvrige sider af kompendiet) - (s. 24) Motiv og tema: (Supplerende materiale): Fra <i>Perspektiver i dansk</i> af Mads Rangvid og Mimi Sørensen Novellen Sportsbutik: Anja Otterstrøm: "Sportsbutik" fra <i>Enebørn</i>, 2010, hør en oplæsning her: https://skriveoevelsertildansk.ibog.gyldendal.dk/?id=157 og teori-tekst: Anette Nielsen, "Jeg-fortæller", https://skriveoevelsertildansk.ibog.gyldendal.dk/?id=168 Eventyrtræk: "Ind i dansk", besøgt marts 2025: https://indidansk.dk/eventyr-genretraek/#Folke Larsen, Ole S.: "Eventyr", <i>Håndbog til dansk</i>, Systime iBog, besøgt efterår 2022: https://hbdansk.systime.dk/?id=241#c954 Novelletræk: Larsen, Ole S.: "Eventyr", <i>Håndbog til dansk</i>, Systime iBog: https://hbdansk.systime.dk/?id=172#c1171 Fremstillingsformer: Med uddrag fra Knudsen, Jørn Ingemann Redaktør: Anne Bøndergaard (set 2018): https://textanalyse.systime.dk/?id=753
------------------	--

	Øvelse (fortæller 3/10-23), afsnit 4 (Breaking news): Omskriv syndefaldet som en nyhed. Teori: Nyhedstrekanten og nyhedskriterierne (Kan også ses på siden ”Om nyheder”). Hentet fra indidansk.dk https://indidansk.dk/nyhedskriterier/ og https://indidansk.dk/nyhedstrekant/ Andet supplerende materiale: Til grammatiske øvelser (se under Grammatik i OneNote)
Faglige mål	Eleven kan analysere og fortolke tekster med afsæt i syndefaldsmotivet og anvende centrale begreber som motiv, tema, personkarakteristik, fortæller og synsvinkel til at undersøge overgangen fra barn til voksen i forskellige litterære perioder. Kendskab til genreteori og fortællemodeller. Eleven træner fortolkning (fra konkret til abstrakt) og kan perspektivere tekster intertekstuelt og kulturelt.
Arbejdsformer	Eleverne træner bevidsthed om forforståelse, analyse og fortolkning (at komme fra det konkrete til det abstrakte) og perspektivering. Hertil skriveøvelser og grammatiske øvelser. Desuden diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 3	Innovation og kommunikation (med Herning Blue Fox), 2. semester Omfang: 12 moduler, inkl. skriftlighedsforløb, normalsider: 89,1
Indhold og fokus	Forløbet handlede om at afprøve innovative arbejdsformer, bl.a. med besøg på Erhvervsakademiet Midt-Vest og at udvikle en ide til et bæredygtigt produkt til ishockey-klubben Herning Blue Fox. Det danskfaglige bestod bl.a. af arbejde med målgruppe-analyse (Minervamodellen), online kommunikation, hjemmesideanalyse (AIDA-modellen), et professionsrettet værk og et kritisk blik på greenwashing i forbindelse med et skriftlighedsforløb. Centrale begreber: • Bæredygtighed: At handle på en måde, der er <i>miljømæssigt</i>, <i>socialt</i> og <i>økonomisk</i> ansvarligt. • AIDA-modellen: Analysemodel til, hvordan en hjemmeside fanger OG fastholder en bruger: Attention (Opmerksomhed); Interest (Interesse); Desire (Lyst/ønske); Action (Handling) • Målgrupper: Adressat (idealmotageren, den tiltænkte modtager) er defineret ved fx køn, alder, bopæl, politiks holdning og uddannelse. • Hjemmesideanalyse: Brug AIDA-modellen, målgruppe og Minerva (segment-analyse). • Ordklassers effekt i en tekst: Hvilke ordklasser præger teksten og hvad er effekten? (mange substantiver = tung, informativ tekst; mange verber = ofte mere handlingspræget; adjektiver = mere sanselig og beskrivende). • Lix-tal: Hvor svær er en tekst at læse (ordlængde og sætningslængde) • Sætningsopbygning: Forvægt (Der er mange tunge led før det finitte verbum, svært at læse/afkode); bagvægt (de tunge led står <i>til sidst</i>, og sætningen er nem at læse/afkode). Internetsider og talesprog bruger mest bagvægt. • Stil og tone: Forskel på høj, neutral og lav stil. • Ordvalsargumenter: Farvede udtryk (plus- og minusord), der viser afsenderens holdning og præger modtageren til at mene det samme. • Eufemisme: En pæn omskrivning af et tabubelagt ord • Argumenttyper: Autoritetsargument, sammenligningsargument, generaliseringsargument • Hæderlighed: Vurdering af, hvor ordentlig en begrundelse (et belæg) er. • Vægt: Vurdering af, hvor gode beviserne er (rygdækning) • Minerva-modellen: Segmentanalyse (segment = en gruppe af forbrugere med værdier tilfælles). • Segmenter i modellen: Blå: Karriere, succes, prestige ("Noget for noget"), ca. 25% ; Grøn: Idealistisk, miljø, fællesskab ("Jeg sætter min hat, som jeg vil"), ca. 25% ; Violet: Materialisme, tradition, praktisk anlagt ("Selvgjort er velgjort"), ca. 20% ; Rosa: Familie, tryghed, hjemlighed ("Øst, vest – hjemme bedst"), ca. 20% ; Grå: Nydelse, forbrug, usikkerhed ("Tag ikke sorgerne på forskud"), ca. 10% • Storytelling: At sælge via en god, følelsesfuld fortælling om produktet (der gør det mere attraktivt og vækker følelser i modtageren).

	• Identifikation: Forbrugeren skal kunne spejle sig i fortællingen og skabe værdier (fortællingen bygger på noget, folk tror på) og en konflikt (til et modbillede af virksomheden, der skaber spænding og valg for forbrugeren). • Branding: Storytelling styrker virksomhedens image. • Greenwashing: Når virksomheder vil brande sig selv mere grønne end de er. • Greenwashing-metoder: Idylliske billeder eller grønne farver; Vage og generelle beskrivelser; Påstande om bæredygtighed uden bevis; Enkelte hensyn til klima fremhæves på bekostning af dårlige ting; uofficielle miljømærker (opfundet af virksomheden selv)
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. AIDA-Modellen: Paldam, Connie m.fl. <i>iDansk</i>, Systime ibog, besøgt dec 2023: https://idansk.systime.dk/?id=181 Målgrupper: Knudsen, Jørn Ingemann <i>Textanalyse.dk</i>, systime ibog, ny udg. v. redaktør Anne Bøndergaard, besøgt dec. 2023: "Minervamodellen": https://textanalyse.systime.dk/?id=594 Hjemmesideanalyse: Paldam, Connie m.fl. <i>iDansk</i>, Systime ibog, besøgt dec 2023: Analysemodel: https://idansk.systime.dk/?id=389 Ordklasseanalyse: Larsen, Ole S.: <i>Håndbog til dansk</i>, Systime iBog, besøgt dec. 2023: Ordklasser og sværhedsgrad fra Håndbog til dansk: https://hbdansk.systime.dk/?id=197 Sætningsopbygning: Hvad forvægt og bagvægt for sproget på en hjemmeside? Uddrag fra: Larsen, Ole S.: <i>Håndbog til dansk</i>, Systime iBog, besøgt dec. 2023: Sætningsopbygning: https://hbdansk.systime.dk/?id=196#c552 Og https://hbdansk.systime.dk/?id=196#c557 Stil og tone: Uddrag fra Knudsen, Jørn Ingemann <i>Textanalyse.dk</i>, systime ibog, ny udg. v. redaktør Anne Bøndergaard, besøgt dec. 2023: Stil og tone: https://textanalyse.systime.dk/?id=4977#c18175 Uddrag fra Larsen, Ole S.: <i>Håndbog til dansk</i>, Systime iBog, besøgt dec. 2023: Tekstens tone: https://hbdansk.systime.dk/?id=203#c601 Ordvalg og argumenter: (repeteres under retorik) Helstrup, Marie Zeuthen og Simonsen, Tina Slot: "Argumenttyper", besøgt dec. 2023: https://mundtlighedidansk.systime.dk/?id=144

Petersen, Jan A.H: "Argumenttyper", Dansk i gymnasiet, besøgt dec. 2023):
<https://www.gymdansk.dk/argumenttyper.html>

Vurdering af argumentation: (repeteres under retorik)

Arvid Klein Gregersen: Retorisk argumentationslære i dansk, i Dansk Noter, #3, 2011, hentet fra:

<https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?loopRedirect=1&id=188#c616>

Minerva (segmenter):

Knudsen, Jørn Ingemann *Textanalyse.dk*, systime ibog, ny udg. v. redaktør Anne Bøndergaard, besøgt dec. 2023: "Minervamodellen":

<https://textanalyse.systime.dk/?id=594>

Storytelling:

Paldam, Connie m.fl. *iDansk*, Systime ibog, besøgt dec 2023: Storytelling:

<https://idansk.systime.dk/?id=371>

Hertil supplerende materiale (to reklamer):

- Lars Larsen, Jysk Sengetøjslager: <https://www.youtube.com/watch?v=YLwl2n5lsP4>

- Nike (good vs. Evil): <https://www.youtube.com/watch?v=33qqPFr6zJ8>

Greenwashing:

Forbrugerrådet TÆNK: "Greenwashing", maj 2021, besøgt dec. 2023:

<https://taenk.dk/raadgivning/markedsfoering/greenwashing-undgaa-blive-snydt-af-groen-salgsgas>

Aflevering (Greenwashing):

Greenpeace Denmark, (kritisk artikel mod Danish Crow), set 2023 på hjemmesiden: <https://www.greenpeace.org/denmark/nyhed/klimaforandringer/danish-crowns-kampagne-er-omfattende-greenwashing/>

To telegrammer fra nyhedsbureauet Ritzau 6. december 2023 (set på datoen, på www.information.dk)

Supplerende materiale:

Innovationsforløb: Lærerens tekst om forløbets formål, herunder forklaring af bæredygtighed. Uddrag fra:

- <https://i.systime.dk/?id=651>

- <https://emu.dk/grundskole/sundheds-og-seksualundervisning-og-familiekundskab/maddannelse-i-praksis/hvad-er>

Screenshots fra Herning Blue Fox:

Herning Blue Fox-hjemmeside: <https://bluefox.dk> besøgt jan. 2024 samt folderen til "Goes green":

- https://issuu.com/bfherning/docs/bluegoesgreen_magasin_vers1.0_issuugrundlag_dk?fr=sNGY4NDM0NTI5Mzg

Lix-tal:

Side om hvad LIX betyder for tekstens sværhedsgrad og hvordan det skal passe til målgruppen.

	Mac Donalds: Reklame for burgerkæden - eksempel på storytelling (image som bæredygtig): https://www.facebook.com/McDonaldsDanmark/videos/569124357982280/
Faglige mål	Træne sprogbrugs- og kommunikationsanalyse (herunder hjemmeside-analyse, sproglig analyse og målgruppeanalyse). Brobygning til videregående uddannelse. Træne studiekompetencer: innovative kompetencer og formidling. Læse et professionsrettet væk. Skriftlighedsforløb om den debatterende artikel. Blue Fox' hjemmeside: Professionsrettet værk.
Arbejdsformer	Innovationsproces og gruppearbejde. Produkt: Et bæredygtigt tiltag for Blue Fox (og konkurrence mellem klasserne til event på Blue Fox). Desuden diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 4	DOX (forløb om filmiske virkemidler og dokumentar), 2. semester Omfang: 18 moduler, normalsider: 149,3
Indhold og fokus	Forløbet handlede om dokumentarfilm, herunder filmiske virkemidler, såsom billedekomposition, kamerabevægelser, klipning og lydeffekter. Sammenligning med kortfilm og diskussion af etikken bag dokumentarfilm (hvor tæt må man gå på et udsat menneske). Centrale begreber: Fakta og fiktion - Fakta: noget, der er forpligtet på virkeligheden - Fiktion: noget opdigtet - Faktakoder/autencitet: Noget, der signalerer virkelighed/autencitet (kan bruges i fakta for at skabe troværdighed, i fakta news for at virke virkeligt og i fiktion for at give det et virkelighedspræg). - Fiktionskoder/fiktionalisering: Noget, der bruges i eller signalerer fiktion og underholdning (kan bruges i fakta for at skabe underholdning og spænding). Fx underlægningsmusik og andre effekter. - Fakta-model: (jf. nyhedstrekanten) afslører konklusionen først - Fiktion-model: gemmer konklusionen/det mest spændende til sidst (jf. berettermodellen). Nyere fakta og dokumentarer bruger fiktionstricks for at skabe spænding. - Faktion: en blanding af fakta og fiktion - læseren/seeren bliver i tvivl - fx med brug af fiktionskoder. Filmiske virkemidler - Fx kamerabevægelser (fx tilt/zoom), perspektiver (frø/ normal/fugl), beskæring (nærbillede/ultranær (subjektiv, indlevelse, viser følelser) vs. panoramabillede/supertotal (overblik, virker troværdig)). - Lyd: Synkron lyd (fx reallyd) vs. asynkron lyd (fx underlægningsmusik); lys: fx high-key og low-key - Klipning: Kontinuitetsklipning (usynlig klipning) skaber sammenhæng og er usynlig vs. montageklip (synlig): Skaber en metaforisk sammenhæng og/eller en række spring i tid og sted, er ofte meget synlig (Kuleshov-effekten). Dokumentartyper: - Portrættet (fokus på individ), - sociologisk (fokus på en gruppe) - institutionel (fokus på samfundsinstitution) - sagsorienteret (fokus på samfundet eller en sag, der behandles journalistisk). Fortælleformer: - Observerende (fluen på vægge), - autoritativ (vil virke troværdig, speak: voice of God – fx TV-avisen) - interaktiv (værten henvender sig direkte til seeren, fremstår som tydelig afsenderinstans) - poetisk (skaber metaforiske sammenhænge og stemninger – præger modtagerens fortolkning).

	Andet: - Bølgemodellen skaber små, episodiske spændingskurver, er ofte en faktakode i modsætning til berettermodellen, som signalerer fiktion og spændingsopbygning (fx i en nyhedsudsendelse). - "Socialpornografi" (at udsatte, social marginaliserede og folk med problemer ofte bliver udleveret i dokumentarfilm, nogle gange som ren underholdning og filmiske virkemidler, fx ultranær, går bogstaveligt tæt på).
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. Dokumentarfilm: Ordforklaringer til forløbet Kandis for livet / Arbejd selv med Kandis: Film: "Kandis for livet", af instruktør: Jesper Dalgaard; manuskript: Jesper Dalgaard og Denniz Göl Bertelsen (Camera Film og Frau Film ApS), 2021, set på dr.dk februar 2024: https://www.dr.dk/drtv/serie/kandis-for-livet_433983 Efterskolen sidste afsnit: Arbejde med filmiske virkemidler i "Efterskolen", materiale fra Filmcentralen: - Billedbeskæring: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/billedbeskaering - Synlig klipning: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/usynlig-klipning - Synlig klipning: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/synlig-klipning Dokumentarter og fortælleformer: "Dokumentarter og fortælleformer" fra Langdahl, Berit m.fl.: Krydsfelt, Gyldendal, 2011, s. 298-301 Analyse: "Så kort så mærkeligt" Anslaget til dokumentarfilm om Dan Turèll, "Så kort så mærkeligt livet er", tilrettelægger: Anders Østergaard, 2008. Autencitet og etik: Afsnit om dokumentar fra Granild & Wolfhagen: <i>DOX – Forløb i medier</i>, L&R 2016, s.14-26. Overvejelser - autencitet og etik / De særligt farlige: "De særligt farlige", januar 2022, afsnit 1, af vært og journalist: Kristian Almblad; tilrettelægger: Kirstine Bjørnskov Eskedal; Redaktør: Anders Roholt, set april 2024: https://www.dr.dk/drtv/episode/de-saerligt-farlige_-indespaerret_433517 Socialpornografi: Pedersen, Max: "Socialpornografi og mediealfoner", <i>Ekko Film</i>, 11.11.2004 Besøgt 26.2.2018: http://www.ekkofilm.dk/artikler/socialpornografi-og-mediealfoner/

	Aflevering: Arbejde med indledninger til (se link på siden): - "De særligt farlige", Kristian Almblad, DR 2022 - "Blodets bånd", dokumentarfilm af Pernille Bervald Jørgensen og Christian Sønderby Jepsen, 2013 Filmiske virkemidler: - Intro: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/filmiske-virkemidler - Billedbeskæring https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/billedbeskaering - Billedkomposition: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/billedkomposition - Kamerabevægelser: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/kamerabevaegelser - Kameravinkler: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/kameravinkler - Klipping: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/klipping - Lyd: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/lyd - Musik: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/musik - Lys: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/lys - Subjektive og objektive skud: https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/objektiv-og-subjektiv-synsvinkel EFTERSKOEN-serie: Alle afsnit af "Efterskolen", DR og BULLITT FILM/TAMBO FILM 2021; Instruktør, ide og manuskript: Thora Lorentzen; Redaktør: Signe Bruntse (link på dr.dk er fjernet, kontakt læreren for adgang). Supplerende materiale: Fakta og fiktion: Lærerens materiale. Kilde: https://docs.google.com/document/d/e/2PACX-1vQIRVynTa-vYwAnnCqXrb3t2GFAkz8RN7L1GyubaDyWsb8C6j6K6mPfecXOU8z6GQMmK-i8b8rXM-Jq/pub Eksempler: Eksempler på fakta- og fiktionskoder (samme kilde som ovenfor)
Faglige mål	Filmanalyse, kendskab til filmiske virkemidler og kritisk modtagelse af fakta, der er pakket ind i fiktive virkemidler. Ethiske overvejelser. Progressionsplan for mundtlige fremstillinger. Skriftlighedsforløb (analytisk artikel). Værk: Dokumentarfilm ("Efterskolen")
Arbejdsformer	Filmanalyse og fremlæggelser, desuden diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 5	Klimalitteratur (tematisk forløb og AI-forsøg), 2. semester Omfang: 8 moduler, normalsider: 54,4
Indhold og fokus	Forløbet handlede om forholdet mellem mennesket og naturen i den såkaldt <i>antropocæne</i> tidsperiode (en ny tid, hvor mennesket omformer jorden som en naturkræft) og hvor vi skal lære at leve med en permanent forandring af klimaet og bevidstheden om det. Litteratur efter 2010. Afprøve AI i undervisningen. Centrale begreber: - Klimalitteratur: Litteratur, der forholder sig til klimakrise og menneskets rolle i den antropocæne tidsalder. - Antropocæn: Tidsalder hvor mennesket opfattes som en geologisk forandrende (natur-)kraft. - Apokalypse: Forestillingen om verdens (naturens eller kulturens) undergang. - Autofiktion: Fortælling med forfatterens navn og liv, men fiktivt iscenesat. - Nyt sprog om klimabevidsthed: Eksperimenterende og metabevist sprog, der forsøger at rumme klimakrisen. - Kendetegn ved klimalitteratur: <i>Natur-kultur-skala</i>: Fokus enten på naturen i sig selv eller menneskets rolle i naturen. Andre kendetegn: tema om menneskets magt eller afmagt og et globalt perspektiv
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. 1. Klima og klimakrise: Gustafsson, Thor: "Klima og klimakrise" <i>Klimalitteratur</i>, Systime iBog, april 2024: https://klimalitteratur.systime.dk/?id=133 DR P3 (P3 Essensen på youtube, juni 2018): "Er det for sent at redde jorden?", set april 2024: https://www.youtube.com/watch?v=FHJyi1hMMCA 2. Hvad er klimalitteratur: Gustafsson, Thor: "Klima og klimakrise" <i>Klimalitteratur</i>, Systime iBog, april 2024: https://klimalitteratur.systime.dk/?id=134 Gyldendal Forlag (youtube-kanal, dec 2016): "Theis Ørntoft", set april 2024: https://www.youtube.com/watch?v=Eg6UKsQIXa8 Ørntoft, Theis: "Det er forvirrede tider" og "Min mors sorte kælder", fra <i>Digte 2014</i> (Gyldendal 2014) 3. Kendetegn I Gustafsson, Thor: "Kendetegn I" <i>Klimalitteratur</i>, Systime iBog, april 2024: https://klimalitteratur.systime.dk/?id=135 Mathiesen, Eske K.: "Endnu en gang er det slående" (2010), <i>Samlede digte 2004-2014</i>. Asger Schnacks Forlag, 2015-2016 Søndergaard, Morten: "Bourdieu i køkkenhaven" fra <i>Hallo – jeg er vejret</i>. Borgens Forlag, 2008

	(Supplerende materiale: Conservation International (youtube okt. 2014): "Nature Is Speaking – Julia Roberts is Mother Nature", set april 2024: https://www.youtube.com/watch?v=WmVLcj-XKnM)
Faglige mål	Analysere tekster med fokus menneskets forhold til klima og natur. Genkende og anvende klimalitteraturens kendetegn og undersøge sproglige virkemidler og metasprog.
Arbejdsformer	AI-forsøg - eleverne bruger AI og reflekterer over øvelsen. Desuden diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 6	Selvfremsstilling (tematisk forløb), 3. semester Omfang: 13 moduler; normalsider: ca. 102,6
Indhold og fokus	Forløbet handlede om selvfremsstilling primært i sociale medier (SoMe) og Goffmanns og Meyrowitz' begreber til <i>stages</i> og <i>face</i>. Desuden om medialekt og neografi. Centrale begreber: Branding: • Fremstillingsformer: Beretning (panoramisk og scenisk), dialog og beskrivelse samt telling vs. Showing • Netetik: Hvordan skal man (både børn og voksne) opføre sig på nettet? • Selvfremsstilling: Hvordan man bevidst vælger at præsentere sig selv, særligt online. • Personlig branding: At markedsføre sig selv som et unikt "brand" med genkendelige karaktertræk. • Identitet over tid: Den samlede fortælling om os selv, som opstår gennem mange opslag. Stages: • Frontstage (Goffman): Den rolle man spiller i det offentlige, hvor man forsøger at leve op til andres forventninger. • Backstage (Goffman): Det private rum, hvor man slapper af og ikke forsøger at "performe" for andre. • Middle region (Meyrowitz): Når grænserne mellem det offentlige og private udviskes – fx på sociale medier. • Face (Goffman): Det billede af os selv, vi forsøger at opretholde i andres øjne. • Facetrussel: Når vores selv billede bliver truet af andres reaktioner eller kommentarer. • Ansigtstab (tab af face): Man mister den "rolle" man har i en given situation, evt. pga. en konflikt eller facetrussel. • Facework: Strategier vi bruger for at beskytte eller genskabe vores "face" - andre kan spille med på den for at undgå konflikt. • Konflikttrappen: Man kan enten nedtone eller optone en konflikt ved facework eller facetrussel (man kan også selv tabe ansigt/face ved en for grov/barnlig facetrussel) Kontrakter: • Fakta-kontrakt: Aftale mellem afsender og modtager om, at det viste er virkeligt/autentisk. • Fiktions-kontrakt: Modtageren ved, at det er opdigtet, og ser det som fiktion. • Dobbelt-kontrakt: En blanding af fakta og fiktion – fx hvor en virkelig person spiller sig selv (middle region), vi kan ikke afgøre hvad der sandt/falsk. • Autenticitet/troværdighed: Oplevelsen af at noget er ægte eller oprigtigt.

	Medialekt/sprogbrug: • Medialekt: ny, online måde at bruge sproget på (fx emojis, hashtags, forkortelser, likes). • Neografi: En del af medialektien - en ny form for tegnsætning (kommunikative tegn, hvor tegnene mister grammatisk betydning, men får en ny betydning) • Ekspressive tegn: Tegn (fx emojis, udråbstegn, store bogstaver), der udtrykker følelser, som ellers ville blive udtrykt i ansigt-til-ansigt-kommunikation. • Multimodal interaktion: Kommunikation, hvor flere udtryksformer (tekst, billede, lyd, emojis) spiller sammen. • Forkortelser: Fx "LOL", "FYI", "OMG", som er typiske i medialekter og neografisk sprogbrug. • Interjektioner: Udråb som "øh", "argh", "yay", som bruges skriftligt i neografi. • Lydefterligning: Skrivemåder der forsøger at gengive udtale, fx "ku" i stedet for "kunne". • Emfase: Kraftudtryk, fx STORE BOGSTAVER eller bandeord. • Tre principper: ○ Økonomisering: forkorter og udelader hele eller dele af ord og sætninger. ○ Kompensation: tab af øjenkontakt kræver brug af fx emoji, tegnsætning eller lydstavning. ○ Ekspressivitet: man sætter sit personlige aftryk på sproget. Den flade smag (Politikens podcast): Vi ensrettes via sociale medier på trods af løftet om mere individualisme.
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. Alle links, hvor ikke andet er angivet er fra kapitlet "Selvfremstilling på sociale medier" i Rangvid og Sørensen: <i>Perspektiver i dansk</i>, DanskLærerforeningen (iBog), besøgt august 2024. Forløb om selvfremstilling: Kampagnefilm "Uploaded", Medierådet for Børn og Unge i forbindelse med Sikker Internet Dag 2017. Filmene er produceret af Copenhagen Film Company. Set august 2024: https://www.filmvurdering.medieraadet.dk/medieraadet/digitaldannelse/foraeldre-som-digitale-rollemodeller Fremstillingsformer: Om fremstillingsformer og telling og showing. Med uddrag fra Knudsen, Jørn Ingemann Redaktør: Anne Bøndergaard (set 2018): https://textanalyse.systime.dk/?id=753 Side 1 - intro: Intro til begreber. Med uddrag fra: https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?id=143 Side 2: "Min ærlighed" og personlig branding: Uddrag fra: https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?id=165

Supplerende (fra samme side): Youtube-video med Fie Lauersen, videoen er ikke længere tilgængelig på youtube. Kan ses med Herning HF-konto via siden i OneNote. Ellers kontakt læreren for adgang.

Side 3 - Front- og backstage:

Om Goffmanns begreber om *stages*.

Uddrag fra: <https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?id=167>

Side 4 - Middle region:

Om Meyrowitz' begreb Middle region. Med uddrag fra:

<https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?id=167>

Opg. til middle region

Uddrag fra: <https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?id=167>

Dobbeltkontrakt:

Med uddrag og pointer fra Poul Behrendt: *Dobbeltkontrakten - en æstetisk nydannelse*. Gyldendal, 2006, gengivet fra Jan Aasbjerg Haugaard Petersen (2018), set august 2024: <https://www.gymdansk.dk/dobbeltkontrakten.html>

Side 5 - Facework:

Med uddrag fra: <https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?id=168>

(inkl. gengivelse af kommentarspor til Fie Laursens video, set i *Perspektiver i Dansk*)

Side 6 - medialekt:

Uddrag fra: Hougaard, Tina m.fl.: "Medialekt", s. 56-57 i *Sprog i Sociale medier*, DanskLærerforeningens Forlag, 2018

Side 7 - Neografi:

Fortsat fra Hougaard, Tina m.fl.: "Medialekt", til s. 61

Side 8 - tre principper:

Om de tre principper for medialekt, fortsat fra Hougaard, Tina m.fl.: "Medialekt", til s. 62-73

Prøveeksamen / Eksamensspørgsmål - Selvfremstilling:

- Tekst 1: Facebook-opslag af Mette Frederiksen ("Makrelmadden") d. 30. januar 2021 med uddrag af kommentarsporet (set april 2022)

- Tekst 2: Jakob Kjøgøx Bohr: "Mette Frederiksen delte billede af sin makrelmad - kommentatorer hæfter sig ved det, hun ikke deler". TV2 3. feb. 2021, besøgt april 2022: <https://nyheder.tv2.dk/2021-02-03-mette-frederiksen-delte-billede-af-sin-makrelmad-kommentatorer-haefter-sig-ved-det-hun>

	Supplerende materiale: Analysemodel: Lærerens model til SoMe-analyse. "kontrakter" - ordforklaring: Lærerens notater til eleverne om faktakontrakt, fiktionskontrakt og dobbeltkontrakt. PP om stages: Lærerens PowerPoint til eleverne. "Facit" Eksempler på opgaveløsning: Fælles notater til løsning af opgaver til side 8. Ordforklaring: Lærerens notater til eleverne om emfase, elipse, netkronym og kommunikative tegn. Podcast del 1 og 2: Om hvordan SoMe giver os alle den samme smag samt forretningsmodellen: vi betaler med vores tid og data, hentet fra "Du lytter til Politiken", fra avisen <i>Politiken</i>, august 2024: https://politiken.dk/podcast/dulyttertilpolitiken/art10034589/Er-algoritmerne-ved-at-give-os-alle-det-samme-ansigt https://politiken.dk/podcast/dulyttertilpolitiken/art10036936/G%C3%B8r-algoritmer-vores-oplevelser-flade-og-forudsigelige
Faglige mål	Eleven kan analysere sproglige virkemidler i medialekt og deres funktion i online interaktion. Eleven kan forklare, hvordan tegnsætning og emoji bruges til at skabe betydning og stemning i SoMe-kommunikation. Eleven kan redegøre for, hvordan personer iscenesætter sig selv sprogligt på sociale medier. Eleven kan reflektere over normer, variation og forandring i det digitale sprog.
Arbejdsformer	Udarbejde egne snaps og chatbeskeder. Desuden diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 7	Caspar Eric (lyrik og værklæsning), 3. semester Omfang: 7 moduler; Normalsider: Ca. 43,0
Indhold og fokus	Forløbet handlede om digteren Caspar Eric med udgangspunkt i digtsamlingen <i>7/11</i>, herunder supplerende materiale fra <i>NIKE</i> og sociale medier. Der var fokus på analyser med <i>stages</i> og <i>face</i> samt sprog, og hvordan Caspar Eric skaber en persona, en middle region, hvor han performer sig selv som meget ærlig om egne følelser, lyster, kropslige fornemmelser og tanker om populærkultur, teknologi og ungdomslivet i en online verden. Centrale begreber: De samme som til forløbet "Selvfremstilling" til Goffman (frontstage og backstage) og Meyrowitz (middle region), samt fortsat om neografi. Supplerende begreber til forløbet om billedsprog: • Sammenligning: påstår en lighed mellem to ting med ordet "som", fx "Julie er som en rose". • Metafor: en stærkere form for billedsprog, hvor et billedplan "kaster" nye betydninger over på et realplan (det, man beskriver i metaforen), fx "Julie er solen". • Besjæling (metafortype): Noget dødt gøres levende, fx "blomsterne smilte". • Tingsliggørelse (metafortype): Noget levende gøres til en ting, fx "Hun hang med skuffen som en gammel kommode". • Caspar Erics metaforbrug: Her anvendes tingsliggørelse, fx når kroppen sammenlignes med en iPhone.
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. "Digtsamlingen første del" og "Digtsamlingen anden del" Digtsamlingen <i>7/11</i> af Caspar Eric, Gyldendal 2014 Om Caspar Eric Af stud.mag. Nicoline Siebken Skandov og cand.mag. Marie Hauge Lykkegaard, 2015 og 2018, marts 2023 og april 2024: https://forfatterweb.dk/oversigt/eric-caspar Tale til ungdommen Caspar Eric: "Tale til ungdommen", <i>Kulturen</i> på p1, 19. juni 2020 (optagelse fra radioprogram, efter første corona nedlukning, fundet på facebook). Tekst og video tilgængelig i OneNote. Oplæsning fra NIKE Lyrikportalen fra Gyldendal, oplæsning fra digtsamlingen <i>NIKE</i> 2015, fundet på youtube. Tekst og video tilgængelig i OneNote.

	Supplerende materiale: Billedsprog PP: Lærerens PowerPoint Caspar Eric - videoer Om hans handicap (spastisk lammelse i benene): https://www.youtube.com/watch?v=lYxT3yVFCmA
Faglige mål	Eleven kan analysere lyrik med særlig vægt på Caspar Erics brug af billedsprog, herunder tingsliggørelse og sammenligninger, der kredser om følelser, identitet, krop og teknologi. Eleven kan anvende begreberne <i>frontstage</i> , <i>backstage</i> og <i>middle region</i> til at analysere selviscenesættelse.
Arbejdsformer	Fordybelseslæsning og gruppearbejde, hvor eleverne præsenterer digtanalyser for hinanden, foruden diverse andre arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 8	Talehandlinger (sprogligt forløb), 3. semester Omfang: 7 moduler; Normalsider: ca. 48,5
Indhold og fokus	Forløbet samlede op på det sproglige perspektiv fra selvfremsstilling. Fokus på talehandlingsteori og samtaleanalyse, både i fakta og fiktion. Centrale begreber: Talehandling: - En talehandling er når vi opnår noget konkret ude i verden, men kun ved at bruge sproget. - Handling kun gennem sine ord og ikke sine egne fysiske bevægelser (eks: "Luk vinduet" (fysisk effekt) - eller en præst, der siger: "Nu er I mand og kone" (juridisk effekt)) Typer af talehandlinger: - Informerende: fremsætte fakta, fx "fortælle", "afklare" (eks: jorden er flad") - Regulerende: regulere andres adfærd, fx "bede om", "beordre" (eks: "Ryd op!"⁹ - Selvfremsstillende/ekspressive: om ens egen subjektive verden, fx "indrømme", "mene" (eks."jeg er glad") - samtalestrukturerende: den sociale sproglige "lim", fx være høflig, fx at nikke, sige "um" og lign. Direkte og indirekte: - Direkte talehandling: Man siger det lige ud, fx "Luk vinduet" - Indirekte talehandling: man pakker det ind, fx "her er koldt" (luk vinduet) - kaldes også subtekst eller undertekst (det budskab man kan læse mellem linjerne).
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. "Vi handler med sproget" Rangvid, Mads og Sørensen, Mimi: "Vi handler med sproget", <i>Perspektiver i dansk</i>, Dansk lærerforeningens forlag (2018), s. 101 og her: https://perspektiver.ibog.dansklf.dk/?id=168 Oversigt - talehandlinger Også fra "Vi handler med sproget", <i>Perspektiver i dansk</i> + Supplerende video: Silkeborg Gymnasium på youtube 7. aug. 2015: https://www.youtube.com/watch?v=RRB8G9XmwNA "En flinker fyr" Novelle Pia Juul: "En flinker fyr". Fra novellesamlingen <i>Dengang med hunden</i>, 2005 Tommepladser og siden Mere om tomme pladser Jørn Ingemann Knudsen, redaktør for dansksiderne.dk, 2017, besøgt oktober 2024: https://dansksiderne.dk/index.php?id=7031

	"En stol for lidt" Helle Helle, fra novellesamlingen <i>Rester</i>, Samlerens forlag 1996 Supplerende "Uploaded - opgave" Kampagnefilm "Uploaded", Medierådet for Børn og Unge i forbindelse med Sikker Internet Dag 2017. Filmene er produceret af Copenhagen Film Company. Set august 2024: https://www.filmvurdering.medieraadet.dk/medieraadet/digitaldannelse/foraeldre-som-digitale-rollemodeller Eksempler fra "Uploaded" Fælles analyse af filmen og lærerens PowerPoint
Faglige mål	Eleven kan identificere og analysere forskellige typer af talehandlinger i både fiktive og ikke-fiktive tekster, herunder skelne mellem informerende, regulerende, ekspressive og samtalestrukturerende ytringer. Eleven kan anvende begreber om direkte og indirekte talehandlinger til at fortolke undertekster og tomme pladser i litterære tekster samt undersøge sprogets sociale funktioner i samtaler og digitale medier.
Arbejdsformer	Eleverne formidler deres faglige arbejde som en hjemmeside eller en plakat som et produkt henvendt til børn og forældre omkring etik på nettet. Diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 9	Betonhjerter (roman - værklæsning), 3. semester Omfang: 23 moduler; Normalsider: Ca. 277
Indhold og fokus	Forløbet handlede om tokulturel identitet og nyeste litteratur. Værklæsning af romanen <i>Betonhjerter</i>. Person- og miljøkarakteristik, mere om den utroværdige jeg-fortæller og metaforer. Centrale begreber: Litterære begreber (analyse og fortolkning) - Jeg-fortæller: En fortæller, der selv deltager i handlingen. Kan være <i>upålideligt</i>, fx hvis man opdager, at fortælleren lyver, udelader oplysninger eller ser verden meget subjektivt. - Fortællerens synsvinkel: <i>Indre synsvinkel</i> (læseren får oplysninger om en persons tanker og følelser) vs. <i>ydre synsvinkel</i> (beskrivelse udefra). Betonhjerter bruger indre synsvinkel og upålidelig jeg-fortæller. - Personkarakteristik: Analyse af både <i>ydre</i> og <i>indre</i> træk: hvordan personen handler, tænker, taler – og hvordan de bliver beskrevet. - Miljøkarakteristik: Hvordan omgivelserne påvirker personerne eller hvordan miljøet er et tegn på, hvordan personerne er. Fx betonbyggeriet i Betonhjerter – både fysisk sted og symbol på det hårde, fastlåste liv. - Billedsprog: I Betonhjerter fungerer boliger som et symbol på personerne. Tematiske begreber (identitet og kultur): - Tokulturel identitet: En person, der vokser op med to kulturer – fx både dansk og arabisk baggrund – og ofte oplever splittelse, dobbelttilhørsforhold, loyalitetskonflikter. Centralt tema i Betonhjerter, "Zombie", "Langt væk" m.fl. - Kulturmøde / kultursammenstød: Når forskellige værdier, normer og traditioner støder sammen. Ofte ses i forholdet mellem forældre og unge, mellem skole og hjem, eller mellem hovedpersonen og det danske samfund. - Følelsen af at stå imellem: Mange hovedpersoner oplever at være hverken-eller (hverken rigtig dansker eller rigtig 'anden'). Det er et nøgletema i fx "Ude-hjemme-ude", som er kritisk overfor dobbelt identitet, hvor Betonhjerter er mere positiv. - Social arv og miljø: Hvordan omgivelser, familie og opvækst præger personens valg og muligheder – ofte i konflikt med individets drømme eller værdier. Forfatterintention og stil: - Stemmens rolle / talesprog: Fx hos Sara Rahmeh – stærkt personligt og mundtligt præg, brug af slang, humor og direkte tiltale (lav stil, "gadesprog" og præget af arabisk). Dette giver autenticitet og viser identitet i sproget. - Repræsentation: Hvordan minoriteter fremstilles i litteraturen. Rahmeh og Khiljee skriver som stemmer indefra et minoritetsmiljø. Film og medier: - Stereotyper i "Der er en yndig mand": Kritisk af danskeres generaliserede og forsimplede forestillinger om grupper (fx etniske minoriteter). - Rahmehs hjemmeside: Små videoer præsenterer hendes projekt med en karakteristisk sprog tone.
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. Fortællerteori (v2): Oversigt fra "Fortælleteknik" fra <i>Litteraturens veje</i> ved Johs. Fibiger, Systime ibog, set sept. 2024: https://litteraturensveje.systime.dk/?id=815#c3977

	Jeg-fortæller (teori) Fra <i>Skriveøvelser til HF</i>, 2014 af Anette Nielsen, Systime: https://skriveoevelsertildansk.systime.dk/index.php?id=168 Naiha Khiljee Digtene "Zombie" og "Ude-hjemme-ude" fra <i>Kære søster</i>, Lindhardt og Ringhof 2020 (pdf) + <i>suppl.</i> Video: "Zombie" https://www.youtube.com/watch?v=I-lwTiNfWsM Sara Rahmeh Forfatteren præsenterer sig selv, besøgt nov. 2024: https://sararahmeh.com/work/jeg-kommer-fra-et-land-lagt-vaek/ + Digtet "Langt væk", fra <i>Langt væk og lige rundt om hjørnet</i>, Alpha Forlag 2021 (pdf) Roman Sara Rahmeh: <i>Betonhjerter</i>, roman, Alpha Forlag (2023) Supplerende materiale: Film "Der er en yndig mand" Martin Strange-Hansen, 2002, set nov. 2024: https://filmcentralen.dk/gymnasiet/film/der-er-en-yndig-mand Tokulturel-identitet: Supplerende PowerPoint fra læreren.
Faglige mål	Værklæsning og litteraturanalyse. Eleven kan analysere personer og miljø i fiktive tekster, forholde sig kritisk til fremstilling, herunder den upålidelige jeg-fortæller. Eleven kan redegøre for tokulturel identitet som tema i en tekst.
Arbejdsformer	Fordybelseslæsning og diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 10	Litteraturhistorie (oplysning, romantik, DMG, modernisme), 4. semester Omfang: 34 moduler; Normalsider: Ca. 285,3
Indhold og fokus	Forløbet var et langt kronologisk forløb med nedslag i litteraturhistorien. Centrale begreber: Oplysningstiden (1700-tallet) • Centrale begreber: Fornuft, rationalisme, klassicisme, liberalisme, opgør med tradition og magtmisbrug. • Vigtige personer: Kant – "Sapere aude" (Vov at vide), Holberg – <i>Jeppe på Bjerget</i> (værk: uddrag af manuskript + film (remediering)) • Temaer: Tro på fremskridt og fornuft, oplysning, samfundskritik. Romantikken (ca. 1800-1870) • Overordnet: Reaktion på oplysningstiden – fokus på følelser, natur, det nationale og det indre i mennesket. • Filosofi: Monisme (alt er forbundet og besjælet), kunstneren som geni. • Underretninger: • Universalromantik: Oehlenschläger (Guldhornene), idealisme, panteisme (Gud er i alt), organismetanken (alt hænger sammen og er levende, <i>monisme</i>). • Nyplatonisme: ånd og materie adskilt (<i>dualismen</i>, det modsatte af monisme), Platons hulelignelse. • Nationalromantik: Oehlenschläger, Grundtvig – "Hvad udad tabes, skal indad vindes", heden opdyrkes, såvel som kulturen og danskhed oven på en række kriser i 1800-tallet. • Biedermeier: Husmoderideal, hjemlig idyl – "ude godt, men hjemme bedst". • Romantisme: Blicher, "mørk romantik", drifter, dobbeltgængermotiv, sjælens splittelse (<i>det ubevidste</i>, jf. Freuds personlighedsmodel). Eventyrgenre (under romantik) • Folkeeventyr: Mundtlig tradition, fast struktur, fx Kong Lindorm. • Kontraktmodel (hjemme–ude–hjem, kontraktbrud og forsoning, jf. Syndefald). • Aktantmodel (helt, giver, modtager, hjælper, modstander, objekt), viser hvad helten vil opnå og hvad der hhv. hjælper eller forhindrer projektet. • Kunsteventyr: H.C. Andersen ("Den lille pige med svovlstikkerne" og "Det døende barn", trækker på både biedermeier og romantisme) Det moderne gennembrud (ca. 1871–1910, inkl. det folkelige gnbr.) • Centrale ideer: "Sæt problemer under debat" (Georg Brandes). • Temaer: Naturalisme og realisme, naturvidenskab, social ulighed • kvindeemancipation (frigørelse), arv vs. miljø. • De tre K'er: Kønsroller, klasseforskelle og kirkekritik. • Tanker: Darwin (mennesket som dyr), Freud (drifter), eksistentiel angst.

	Henrik Pontoppidan: • "Lykke-Per" (værk: romanuddrag og film) – opgør mellem arv (evner) og miljø (traditioner), symbol på brydningen mellem det gamle og moderne. • "Ørneflugt": Kritik af H.C. Andersens "Den grimme ælling" som symbol på den gamle romantik, ironisk historie om ørnen, der bliver mere præget af sit miljø end af sin arv (modsat ællingen, der blev en svane pga. sin arv). • "Nådsensbrød" – miljøets betydning, social arv og klasseforskelle. • Det folkelige gennembrud (litteratur "til folket, om folket og af folket") og Martin Andersen Nexø: Novellen "Lønningsdag" (om klasseforskelle) Det 20. århundrede / 1900-tallet • To litterære spor: Realistisk/folkeligt gennembrud: Socialrealisme, arbejder- og landarbejderskildringer og modernisme (mere abstrakt og symbolsk). • Modernisme - oven på Titanics forlis og 1. verdenskrig: • Tidlig modernisme/1920'erne: Storby-modernisme, fx Tom Kristensens "Det blomstrende slagsmål" • Heretica-modernisme (1940-50'erne): Åndelig søgen, opgør med meningsløshed efter 2. verdenskrig (Martin A. Hansen og Karen Blixen) • 1960'er-modernismen: Kold krig, forbrugersamfund, fremmedgørelse (Rifbjerg og Seeberg).
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. Oplysningstiden PENSUM Kjær-Hansen m.fl.: "1720-1800: Oplysningstiden" i Litteraturhistorien – på langs og på tværs, Systime iBog, besøgt dec. 2024: - https://litthist.systime.dk/?id=123 - https://litthist.systime.dk/?id=151 - https://litthist.systime.dk/?id=152 - https://litthist.systime.dk/?id=154 - https://litthist.systime.dk/?id=286 Holberg, Ludvig: <i>Jeppe paa Bierget</i>, manuskript, 1722. I uddrag med opdateret ortografi og ordforklaringer ved læreren: Jeppe på Bierget pdf Romantikken INTRO Kjær-Hansen m.fl.: "Romantikken" i Litteraturhistorien – på langs og på tværs, Systime iBog, besøgt januar 2025: https://litthist.systime.dk/?id=124 (+ video på link) "Romantik" Ind i Dansk, en internetportal, besøgt januar 2025: https://indidansk.dk/romantikken/ Romantikkens samfund og ideer Kjær-Hansen m.fl.: Litteraturhistorien – på langs og på tværs, Systime iBog, besøgt januar 2025:

- <https://litthist.systime.dk/?id=161>
- <https://litthist.systime.dk/?id=157>
- <https://litthist.systime.dk/?id=250>

Oehlschläger og "Guldhornene"

Kjær-Hansen m.fl.: *Litteraturhistorien – på langs og på tværs*, Systime iBog, besøgt januar 2025: <https://litthist.systime.dk/?id=250>

"Adam Oehlschläger »Guldhornene« 1802" fra danmarkshistorien.dk, besøgt april 2014: (link er dødt nu)

- <http://danmarkshistorien.dk/leksikonogkilder/vis/materiale/adamoehlschlaegerguldhornene1802/>

- supplerende fra samme side: Poul Reumert reciterer digtet:

<https://www.youtube.com/watch?v=aaBhH6WELMo>)

Digtet "Guldhornene"

Adam Öehlschläger: "Guldhornene" (1802), første gang udgivet i *Digte* 1803

HC Andersen

To tekster:

- "Den Lille Pige med Svovlstikkerne", H.C. Andersen, dec. 1845 i *Dansk Folkekalender* for 1846. Denne udgave fra *Samlede Eventyr og Historier* (Hans Reitzels Forlag, 1985).
- "Det døende Barn" *Kjøbenhavnsposten* d. 25/9-1827. H.C. Andersen, denne udgave: *Digte*. Forfatterens Forlag, E. H. Robert, 1830. s. 17, hentet fra kalliope.org.

Universalromantik (mere om)

Fibiger m.fl: *Litteraturens veje*, fra systime.dk jan. 2025:

<https://litteraturensveje.systime.dk/?id=598>

<https://litthist.systime.dk/?id=159>

<https://litthist.systime.dk/?id=163>

Nationalromantik (mere om + Grundtvig)

Kjær-Hansen m.fl.: "Nationalromantikken i Danmark", *Litteraturhistorien på langs og på tværs*, Systime iBog, besøgt efterår 22:

<https://litthist.systime.dk/?id=162>

<https://litthist.systime.dk/?id=252> (Grundtvig)

N.F.S. Grundtvig: oprindeligt "Danmarks Trøst" (1820) ("Langt højere bjerge") (+ suppl. opgaver til "Danmarks Trøst" og siden "Facit")

Romantisme (mere om)

Kjær-Hansen m.fl.: *Litteraturhistorien på langs og på tværs*, Systime iBog (jan 2025): <https://litthist.systime.dk/?id=165>

+ Sammenfatning baseret på https://da.wikipedia.org/wiki/Emil_Aarestrup (jan 2025)

+ Emil Aarestrup: "Paa Sneen", digt fra 1838

St.St. Blicher

- Sammenfatning af https://da.wikipedia.org/wiki/Steen_Steensen_Blicher (jan 2025)
- Munk, Jørgen: "Sig nærmer tiden", fra Højskolesangbogens forlag og hjemmeside, besøgt efterår 2022 (hør melodi på samme side):
<https://hojskolesangbogen.dk/om-sangbogen/historier-om-sangene/s/sig-naermer-tiden>
- Digtet "Præludium" (/Sig nærmer tiden") af St. St. Blicher fra digtsamlingen *Trækfugle*, 1836
(suppl. Kim Larsens udgave: <https://www.youtube.com/watch?v=a9Zgnm8McrQ>)

DMG_del1-3

Kjær-Hansen m.fl.: "Det moderne gennembrud" i *Litteraturhistorien – på langs og på tværs*, Systime iBog, besøgt januar 2025 (+ evt. videoer på link):

- <https://litthist.systime.dk/?id=125>
- <https://litthist.systime.dk/?id=138>
- <https://litthist.systime.dk/?id=139>

Ørneflugt

Henrik Pontoppidan, novellen "Ørneflugt", 1887

Om Pontoppidan

- Indledning til bogen Knudsen, Niels: *Henrik Pontoppidan. Opgaver*. Nordisk Forlag (København 1987)
- Kjær-Hansen m.fl.: "Det moderne gennembrud" i *Litteraturhistorien – på langs og på tværs*, Systime iBog, besøgt januar 2025 (+ evt. videoer på link):
- <https://litthist.systime.dk/?id=142>

"Naadsensbrød" (novelle af Pontoppidan)

"Naadsensbrød" af Henrik Pontoppidan fra novellesamlingen: *Fra hytterne*, 1887.

"Lykke-Peer" og udviklingsromanen som genre

- Kjær-Hansen m.fl.: "Det moderne gennembrud" i *Litteraturhistorien – på langs og på tværs*, Systime iBog, besøgt januar 2025 (+ evt. videoer på link):
- <https://litthist.systime.dk/?id=141>
- <https://litthist.systime.dk/?id=186>

Pontoppidan: *Lykke-Per*, roman 1898, uddrag (alpescenen med Jacob og skud mod krusefik)

(+ suppl. sammendrag fra <https://da.wikipedia.org/wiki/Lykke-Per>, jan. 2025)

Det folkelige gennembrud og Nexø

Kjær-Hansen m.fl.: *Litteraturhistorien – på langs og på tværs*, Systime iBog, besøgt 21/02-2020: <https://litthist.systime.dk/index.php?id=265> inkl.

Martin Andersen Nexø: Novellen "Lønningsdag", fra samlingen *Muldsrud* 1900 (opr. 1896)

(+ suppl. Hans A. Brendekilde (maler): "Udslidt" (1889) og "En Landevej" (1893))

Modernisme og Johs. v. Jensen

Kjær-Hansen m.fl.: *Litteraturhistorien – på langs og på tværs*, Systime iBog:

- <https://litthist.systime.dk/?id=126>
- <https://litthist.systime.dk/?id=169>
- <https://litthist.systime.dk/?id=204>
- <https://litthist.systime.dk/?id=263>

Johannes V. Jensen: "Paa Memphis Station" I: Johannes V. Jensen: *Digte*. Nordisk Forlag, 1906

Ekspressionisme og Tom Kristensen

Kjær-Hansen m.fl.: *Litteraturhistorien – på langs og på tværs*, Systime iBog:

- <https://litthist.systime.dk/?id=264>

Emil Bønnelycke "Hyldestdigt til New York", tidsskriftet *Klingen* i 1917 (figurdigt)

Tom Kristensen "Det blomstrende Slagsmål" fra digtsamlingen

Fribytterdrømme (1920)

Heretica og efterkrigstid

Kjær-Hansen m.fl.: *Litteraturhistorien – på langs og på tværs*, Systime iBog

(Om Martin A. Hansen og Karen Blixen): <https://litthist.systime.dk/?id=173>

Karen Blixen - De blå øjne

Karen Blixen, af "Peter og Rosa" (uddrag med historien om "De blå øjne"), fra *Vintereventyr* (1942)

"Paradisæblerne"

Martin A. Hansen: "Paradisæblerne" fra *Paradisæblerne og andre historier*, Forlaget Fremad (1953).

Prøveeksamen i litteraturhistorie

Tre reklamer (2010-2015) for hhv. chokoladen KitKat, spiritussen Bacardi og parfumen DKNY (viser hhv. Rødhætte i en barnlig og en voksen udgave, samt Adam og Eva med reference til "Syndefald").

Prøveeksamen med "Paradisæblerne" + billedbilag, formål: eksamenstræning, personanalyse og udtrykket intertekstualitet

Eventyrtræk (REP)

- Portalen Ind i dansk, besøgt marts 2025: <https://indidansk.dk/eventyr-genretraek/#Folke>
- Larsen, Ole S.: "Eventyr", *Håndbog til dansk*, Systime iBog, besøgt efterår 2022: <https://hbdansk.systime.dk/?id=241#c954>
(om kontraktmodellen og aktantmodellen, se i øvrigt under Syndefald)

Novelletræk (REP)

- Larsen, Ole S.: om novelletræk, *Håndbog til dansk*, Systime iBog, besøgt efterår 2022 (marts 2025): <https://hbdansk.systime.dk/?id=172#c1171>
(om klassiske og moderne novelletræk, se i øvrigt under Syndefald)

	60'er-modernisme - Kjær-Hansen m.fl.: <i>Litteraturhistorien – på langs og på tværs</i>, Systime iBog: https://litthist.systime.dk/?id=174 - "LIVET I BADEVÆRELSET" af Klaus Rifbjerg, fra digtsamlingen Konfrontation, 1963 - "Patienten" (1962) fra Eftersøgningen og andre noveller, Gyldendal (1962) Supplerende materiale: Nationalromantik i dag To sangtekster: - "Frit land" (Carl Emil Petersen, 2015) - "Gi' mig Danmark tilbage" (Natasja, 2007) Oplysningstiden PENSUM <i>Supplerende materiale fra siden "Oplysningstiden PENSUM":</i> - Video: Bahs, Henning og Rostrup, Kaspar m.fl.: <i>Jeppe på bjerget</i> (Nordisk Films Kompagni, 1981, frit efter Holberg, buster Larsen som Jeppe), kan tilgås i OneNote og via CFU. - Historien om Danmark, afsnit 7 "Enevælde og oplysningstid", DR 2017, uddrag: https://www.dr.dk/skole/dansk/mellemtrin/ludvig-holberg-1684-1754 - Youtube: Rather Homemade Præsenterer: Oplysningstiden - Hvad skete der lige der? https://www.youtube.com/watch?v=BeNuTibYyLw Podcast - en ny middelalder Politiken 30. dec 2024, lyttet 12. jan 2025: https://politiken.dk/podcast/dulyttertilpolitiken/art10221007/Er-Elon-Musk-og-andre-af-tidens-tech-oligarker-ved-at-overtage-verden + lærerens PowerPoint Det ubevidste (mere om) Lærerens materiale Mick Øgendahl og De store forfattere DR.dk/skole, besøgt marts 2025, to udsendelser (tilgås med uni-login, eller kontakt læreren for adgang på cfu) - "Henrik Pontoppidan", Paul Frederik Harsløf (manuskript og instruktion), Mick Øgendahl (vært), DR1 sept.2019 - "Karen Blixen", Jonas Fægteborg-Førstø (manuskript og instruktion), Mick Øgendahl (vært), DR1 juni 2018
Faglige mål	Eleverne har kendskab til litteraturhistorien, kanonforfattere og et bredt udvalg af fiktive tekster fra oplysningstid over romantik, det moderne gennembrud og modernisme (efter 1870).
Arbejdsformer	Eleverne arbejder primært med at se litteraturen i dens historiske kontekst, fx ved at genkende periodemæssige træk i teksterne. Desuden diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.

Forløb 11	Retorik (sprogligt forløb i retorik og argumentation), 4. semester Omfang: 13 moduler; Normalsider: ca. 91,5
Indhold og fokus	Forløbet handlede om retorik og argumentation, primært i taler. Herunder klassisk retorik (appelformer) og analyse af kommunikationssituationen (det retoriske pentagram), samt moderne argumentation (Toulmin) og forskellige argumenttyper. Centrale begreber: Retorik: • Ciceros retoriske pentagram - fem dele, som skal passe sammen: Afsender -> budskab -> modtager + sprog/genre og situation/kontekst • Appelformer: logos (med fornuft), patos (med følelser), etos (via troværdighed). • Talegenre: Den informerende (juridiske) tale, den overbevisende (politiske) tale og den underholdende tale (lejlighedstale) • To typer af etos: Initialetos (forventningsetos) og situationsetos (opbygges) Argumentation: • Toulmin: Påstand (det man vil overbevise om), belæg (begrundelsen), hjemmel (sammenhængen mellem påstand og belæg, bygger på en uskreven regel/opfattelse/kulturel værdi) • Toulmins udvidet model: rygdækning (bevis), styrkemarkør (kraftudtryk), gendrivelse (en svag modargumentation, der let kan "skydes ned" – viser overskud) Argumenttyper, fx: • Autoritetsargument (henviser til en større autoritet, minder om lånt etos) • Ordvalgsargument (farvede udtryk, "plusord" og "minusord") • Generaliseringsargument (slutte fra et tilfælde til alle tilfælde uden hensyn til nuancer eller fakta, fx "alle svaner er hvide" (men der findes også sorte)) • Stråmand (lægge ord i munden på modstanderen), • Ad-hominem (gå efter "manden"/afsenderen i stedet for "bolden"/emnet) Stil og tone: • Lav stil: Et talesprogsnært sprog, slang, korte sætninger eller brud på grammatiske regler, viser personlighed • Neutral stil: 0-stil eller usynlig stil - et sprog, der kommunikerer klart uden særlige sproglig udsmykning eller personlighed. • Høj stil: fx mere formelt og akademisk sprog, og/eller højtideligt. Eller et "pyntet", poetisk sprog. Som regel længere sætninger. • Tone: Stemningen i teksten. Eksempler på talenalyse og vurdere kommunikationssammenhæng • Birgitte Nyborgs tale i serien "Borgen" (politisk tale, mest etos (hun fremstår troværdig, på linje med seerne), noget patos (drømmen om et nyt Danmark) og lidt logos (biler kan ikke selv løse klimakrisen))

	• Jens Stoltenberg (norsk tekst, politisk og lejlighedstale, patos og etos. Høj og neutral stil, alvorlig tone) • Dronningens nytårstale 2023-24 (lejlighedstale, lidt informerende, patos og etos, meget initial-etos, da dronningen er troværdig og har status. Høj stil) • Mette Frederiksens nytårstale 2023-24 (lejlighedstale OG politisk tale, lidt informerende og roser dronningen, men også med påstande om at bakke op om regeringens politik det kommende år. Høj stil. Arbejder med situationsetos - fremstå troværdig under selve talen). • Greta Thunberg (politisk tale om klima, påstand: bekæmp klimaforandringer, belæg: temperaturen stiger, rygdækning: Det er bevist af flere forskere, statistik. Logos og situationsetos – hun er alvorlig og klar i sproget. Neutral stil.)
Materiale	Kernestof: OBS: Listen er ordnet efter elevernes sider i OneNote fremhævet i fed skrift. Appelformer - Paldam, Connie m.fl: "Argumentation" fra iDansk, Systime iBog, besøgt april 2025: https://idansk.systime.dk/?id=375&L=0#c1668 - Larsen, Ole Schultz: "Retorik", fra Håndbog til dansk, Systime iBog, besøgt april 2025: https://hbdansk.systime.dk/?id=204 To typer af etos Om forventningsetos og situationsetos, fra Petersen, Jan Aasbjerg Haugaard: "Appelformer", <i>gymdansk</i>, december 2018, besøgt april 2025: https://www.gymdansk.dk/appelformer.html# Det retoriske pentagram - Paldam, Connie m.fl. iDansk, Systime ibog, besøgt dec 2023: Det retoriske pentagram: https://idansk.systime.dk/?id=524 De tre talegenrer - IND I DANSK, april 2020: https://indidansk.dk/tale-genretraek - Larsen, Ole Schultz: <i>Håndbog til dansk</i>, systime iBog, besøgt april 2020: https://hbdansk.systime.dk/?id=204#c606 "Borgen" - tale Tv-serien "Borgen", sæson 1, episode 1 (Adam Price og DR), 2010 Sproget i taler Ole Schultz Larsen: <i>Håndbog til dansk</i>: "Stil og tone": https://hbdansk.systime.dk/?id=203 + "Sproglige figurer": https://hbdansk.systime.dk/?id=194 Jens Stoltenberg - Nytårstale Daværende norsk statsministers nytårstale ved årsskiftet 2011-2012 (om Utøya): https://tv.nrk.no/serie/statsministerens-nyttaarstale/sesong/2012/episode/NNFA42003411 (se evt. også siden "Stoltenberg facit", hvor læreren har indsat eksempler på sproglig analyse)

Greta Thunbergs tale + opgaver:

- Tekst fra <https://www.dansketaler.dk> › tale › greta-thunbergs-tale-ved-klimamarchen.pdf
- Video fra: <https://www.youtube.com/watch?v=0A-jP5wsjGk>
(suppl. om klimamarchen: Anton Lind, 25. maj 2019, dr.dk, set maj 2025: <https://www.dr.dk/nyheder/viden/klima/greta-thunberg-modtaget-som-en-stjerne-i-danmark-vi-skal-opfoere-os-som-om-vores>)

Talers opbygning

(el. Talalers...)

Ole Schultz Larsen: "Disposition", Håndbog til dansk, Systime iBog, besøgt maj 2025: <https://hbdansk.systime.dk/?id=204#c610>

To nytårstaler

Dronningens nytårstale 31. dec. 2023:

- Video: https://www.dr.dk/drtv/episode/dronningens-nytjaarstale_-2023_427833
- Tekst: <https://www.dansketaler.dk/tale/h-m-dronning-margrethe-ii-s-nytarstale>

Statsministerens tale 1. januar 2024:

- Tekst og video: <https://stm.dk/statsministeren/taler/statsminister-mette-frederiksens-nytjaarstale-den-1-januar-2024/>

Toulmins argumentationsmodel

- Paldam m.fl.: "Argumentation", iDansk, systime iBog, besøgt maj 2025: <https://idansk.systime.dk/?id=375>
- Larsen, Ole Schultz: "Argumentation", fra Håndbog til dansk, Systime iBog, besøgt april 2025: <https://hbdansk.systime.dk/?id=205>

suppl. samme side:

- pdf: "Facit til argumentationsøvelser"
- "Toulmins udvidede argumentationsmodel", Helle Juhl Lassen, youtube 3. marts 2014, set maj 2025: https://www.youtube.com/watch?v=Y6vGc-9Hx_M
- "Toulmins argumentationsmodel", Retorikskolen, youtube 11. april 2019, set maj 2025: <https://www.youtube.com/watch?v=pLcPiEV9-MQ>

Argumentationskneb

om tricks og dårlige argumenter:

Paldam m.fl.: "Argumentation", iDansk, systime iBog, besøgt maj 2025: <https://idansk.systime.dk/?id=375>

Supplerende materiale:**Taler - OPG**

- Mette Frederiksen, pressemøde (Corona-nedlukning 2020, juridisk tale (og lidt politisk)): <https://www.facebook.com/P4Trekanten/videos/corona-pressem%C3%B8de/236735551087658/>
- Dronning Margrethes tale til Frederiks 50 års fødselsdag (se til minut 02:55) (lejlighedstale): <https://www.youtube.com/watch?v=fEvS0GaAqE8>
- Alex Vanopslagh , valgvideo, (politisk tale): <https://www.youtube.com/watch?v=9BsS-0xoCec>

	Lotto-reklamer 4 forskellige reklamer med temaet "Tænk hvis du vandt" Video om sprog (retorik) Søren Vrist forklare om retoriske virkemidler (sprogfigurer og troper, dvs. billedsprog): https://www.youtube.com/watch?v=Vlgpe6h6jNc
Faglige mål	At kunne analysere taler og andre tekster fra et sprogligt perspektiv, herunder retorik og argumentation.
Arbejdsformer	Eleverne arbejder mere selvstændigt med stoffet, skriver fælles notater på tavlen og holder oplæg for hinanden. Diverse arbejdsformer, såsom CL, klasseundervisning og elektronisk portfolio.